

Omläggningen av fastighetsbeskattningen

av Länsassessor Gustaf Åhström

Den hittillsvarande särskilda fastighetsskatten har varit anordnad som en s. k. garantiskatt. Å ena sidan har fastighetsskatt utgjorts i förhållande till den procentuellt bestämda delen av taxeringsvärdet och å andra sidan har vid inkomstbeskattningen procentavdrag fått göras för ett med denna del lika belopp från den av fastigheten härflytande inkomsten, i den mån denna förslog därtill. I vad det gäller den kommunala skatten har alltså fastigheterna beskattats för en inkomst, som motsvarat viss procent av fastighetens taxeringsvärde och detta har skett oavsett inkomsten från fastigheten. Procenttalet har under åren varierat när det gäller jordbruksfastighet men närmast före 1954 utgjorde det 5 för alla fastigheter. Från och med 1954 har repartitionstalet sänkts från 5 till 4. Detta är ett led i fastighetsskattens slopande.

I propositionen nr 186 år 1953 föreslogs, att fastighetsskatten skulle inarbetas i den kommunala inkomstskatten. Vidare föreslogs bl. a. ändrade grunder för skyldighet att erlägga skogsvårdsavgift. De framlagda förslagen har antagits av riksdagen och författningar i ämnet har utfärdats (nr 399—402 år 1953).

Omläggningen av fastighetsbeskattningen innebär att för fastighet, som året näst före taxeringsåret varit skattepliktig, skall beräknas garantibelopp till 4 % av fastighetens taxeringsvärde för förstnämnda år. Garantibeloppet upptages inom den kommun, där fastigheten är belägen, såsom till kommunal inkomstskatt skattepliktig in-

komst för fastighetens ägare eller därmed likställd innehavare. Vid den årliga taxeringen åsättes alltså varje skattskyldig en taxerad inkomst, vilken utgör summan av den taxerade inkomst, som beräknas enligt hittillsvarande regler och ett garantibelopp, som motsvarar 4 % av taxeringsvärdet å fastighet, för vilken den skattskyldige är skattepliktig. Den taxerade inkomsten innefattar således underlag såväl för kommunalskatt för inkomst som — i förekommande fall — skatt för fastighet. Såsom ägare anses jämväl den som innehar fastighet med fideikommissrätt eller eljest utan vederlag besitter fastighet på grund av testamentariskt förordnande. Detsamma gäller den, som innehar fastighet med åborätt, med tomträtt eller med vattenfallsrätt m. fl. Garantibelopp beräknas för beskattningsår. Omfattar beskattningsåret kortare eller längre tid än 12 månader eller har fastigheten förvärvats eller avyttrats under beskattningsåret skall garantibeloppet jämkas.

Vid beräkning av skattskyldigs inkomst av jordbruksfastighet, av annan fastighet eller av rörelse får, till den del fastighet ingått i förvärvskällan och garantibelopp skall upptagas som skattepliktig inkomst för den skattskyldige, avdrag göras med belopp, som motsvarar garantibeloppet. Därigenom blir resultatet detsamma som med den hittillsvarande fastighetsskatten men fastighetsägare får efter omläggningen bättre möjlighet att utnyttja ortsavdrag och avdrag för nedsatt skatteförmåga.

Omläggningen av fastighetsbeskattning-

en påverkar debitering och uppbörd av skogsvårdsavgifter och annuiteter.

I fråga om skogsvårdsavgiften kan nämnas, att skyldig att erlægga sådan är den, för vilken vid taxering till kommunal inkomstskatt såsom skattepliktig inkomst upptagits garantibelopp för jordbruksfastighet, som vid fastighetstaxering åsatts särskilda värden för skogsmark och växande skog. Avgiften utgår med högst $1\frac{1}{2}$ promille av summan av de värden på skogsmark och växande skog, som legat till grund för beräkning av garantibeloppet. Har garantibeloppet jämkats på sätt föreskrives i kommunalskattelagen skall jämkning ske också av underlaget för beräkning av skogsvårdsavgift. För att de lokala skattemyndigheterna skall kunna påföra skogsvårdsavgift åligger det taxeringsnämnd att i inkomstlängden särskilt anteckna de värden å skogsmark och växande skog, varå avgiften skall beräknas.

De nya bestämmelserna trädde i kraft beträffande kommunal inkomstskatt å garantibelopp för fastighet den 1 januari 1955 men äldre bestämmelser skall fortfarande gälla i fråga om 1955 års inkomsttaxering samt i fråga om eftertaxering för 1955 eller tidigare år. Garantibelopp för fastighet ingår alltså för första gången i den slutliga skatten, som debiteras på grund av 1956 års taxering.

För år 1955 skall skogsvårdsavgift erläggas av den som den 1 januari 1955 är ägare eller därmed likställd innehavare av fastigheten. Fr. o. m. år 1956 skall avgiften debiteras den eller dem som under närmast föregående år varit ägare av fastigheten.

Omläggningen av fastighetsbeskattningen har föranlett en hel del ändringar i uppbördsförelösnen och tillämpningskungörelsen. Även kungörelsen med före-

skrifter angående medelsförvaltningen i länen har ändrats i 1 §.

Ur uppbördssynpunkt innebär omläggningen, att fastighetsskatten inte längre skall debiteras och uppbäras i särskild ordning; skatten kommer i stället att såsom kommunal inkomstskatt ingå i slutlig skatt.

Hittills har fastighetsskatten inte uppburits preliminärt. Skulle fastighetsskatten inte heller i fortsättningen uttagas preliminärt, bleve följden den, att skatten komme att få erläggas såsom kvarstående skatt under uppbördsterminerna i mars och maj året efter taxeringsåret. I åtskilliga propositioner — senast den som ligger till grund för ändringarna i uppbördsförelösnen — har finansministern uttalat att i princip bör den kommunala inkomstskatten å garantibelopp för fastighet tagas ut i samband med den preliminära skatten. De lokala skattemyndigheterna kan emellertid som regel inte beakta fastighetsinnehav vid utfärdande av debetsedel på preliminär A-skatt. Där får man alltså förutsätta att de skattskyldiga, som har att erlægga A-skatt och äger fastighet i hemortskommunen, själva medverkar till att skatten på garantibeloppet för fastigheten inbetalas preliminärt, t. ex. genom begäran om förhöjt skatteavdrag eller genom fyllnadsinbetalning. Det kan emellertid i detta sammanhang erinras om att lokal skattemyndighet med stöd av 3 § 2 mom. uppbördsförelösnen har möjlighet att i särskilda fall föreskriva, att preliminär A-skatt skall erläggas också för garantibelopp å fastighet. Så kan exempelvis ske då fastighetsägare med A-skatt systematiskt underlåter att preliminärt erlægga skatt för garantibelopp.

När det gäller skattskyldiga med preliminär B-skatt blir förhållandet ett an-

nat. För den, som under år 1955 ägt en fastighet, kommer den kommunala inkomstskatten på garantibeloppet att ingå i den slutliga skatten på grund av 1956 års taxering. Enligt huvudregeln i uppbördsförordningen skall den preliminära skatten för år 1957 tagas upp till samma belopp som 1956 års slutliga skatt och detta innebär att i denna preliminära skatt också ingår skatt å garantibelopp för fastigheten. Beräknas den preliminära skatten med ledning av preliminär taxering, skall givetvis också fastighetsinnehavet beaktas.

Ligger fastigheten i en annan kommun än hemortskommunen har den skattskyldige som regel hittills bara fått en debetsedel, nämligen på fastighetsskatt. Så har nog i regel varit fallet med sommarvillor, sportstugor o. d. Skulle preliminär skatt utan inskränkning tagas ut på garantibelopp för fastighet, skulle sådana skattskyldiga i fortsättningen få två debetsedlar, en på preliminär B-skatt — om skatten går upp till 60 kronor — och en på slutlig skatt. Båda skulle upptaga i stort sett samma skattebelopp. I kommuner med betydande antal sommarvillor skulle dubbla debetsedlar behöva utfärdas i ett stort antal fall till förfång både för lokala skattemyndigheter och skattskyldiga. Man har därför infört en viss begränsning i skyldigheten att erlagga preliminär B-skatt på så sätt, att ägarna av mindre fastigheter i annan kommun än hemortskommunen har undantagits från den principiella skyldigheten. Gränsen har i uppbördsförordningens 26 § anknutits till ett skattebelopp av 200 kronor, som vid en utdebitering av 10 kronor för skattekrona motsvarar ett garantibelopp av 2.000 kr och ett taxeringsvärde av 50.000 kr. Undantagsbestämmelsen har formulerats

så, att preliminär B-skatt, som i annan kommun än hemortskommunen inte går upp till 200 kr inte skall påföras *med mindre den skattskyldige så begär*.

Detta gäller oavsett om skatten hänförs sig till enbart garantibelopp eller ej. Härigenom kommer att undantagas också sådana fall, då skatten avser inkomst av rörelse. m. m.

En särskild fråga har ju varit hur man skall förfara under övergångsåren, d. v. s. inkomståren 1955 och 1956, beträffande skattskyldiga som har att erlagga preliminär B-skatt. I fråga om A-skattare är det ju uteslutet med ett generellt åläggande för myndigheterna att tillse att preliminär skatt som avser garantibelopp för fastighet inbetalas av fastighetsägaren. Man har räknat med att många fastighetsägare med A-skatt kommer att verkställa den högre källskatteinbetalningen, bland annat på grund av föreskriften om ränta på kvarstående skatt. I fråga om B-skattare däremot kunde man tänka sig tvångsåtgärder för att dessa redan under 1955 och 1956 skulle erlagga den högre preliminärskatten på så sätt att det skulle åläggas de lokala skattemyndigheterna att vid debiteringen av preliminär skatt dessa år till den slutliga skatten enligt närmast föregående års taxering lägga ett belopp, som motsvarar vad som enligt hittills gällande bestämmelser erlagts i fastighetsskatt. Bland annat av den orsaken, att de lokala skattemyndigheterna med en sådan föreskrift skulle få ett starkt ökat arbete, har man emellertid stannat vid att icke ålägga dessa myndigheter att verkställa någon omräkning av preliminärskatten för 1955 och 1956 beträffande fastighetsägare med B-skatt. I övergångsbestämmelserna till författningen nr 340/1954 om ändring i uppbördsförordningen har

därför stadgats att "preliminär B-skatt för inkomståren 1955 och 1956 må, där-est skatten icke beräknas med ledning av preliminär taxering, bestämmas utan av-seende å skyldighet att erlægga kommu-nal inkomstskatt för garantibelopp för fastighet". Endast vid preliminär taxe- ring de nämnda åren skall alltså garanti- belopp för fastighet i förekommande fall läggas till den övriga till kommunal in- komstskatt skattepliktiga inkomsten. De preliminära självdeklarationerna har änd- rats i överensstämmelse härmed.

Det är givetvis av vikt att de nya be- stämmelsernas innebörd bringas till de skattskyldigas kännedom. Så har skett genom att en orientering lämnats i sam- band med utsändande av debetsedlarna på fastighetsskatt år 1954.

Som nämnts påverkar omläggningen av fastighetsbeskattningen även debite- ring och uppbörd av skogsvårdsavgifter och av annuiteter å avdikningslån och å förskott för avlösning av frälseräntor. De skall inte uppbäras preliminärt utan debi- teras i samband med slutliga skatten. Med hänsyn till de särskilda bestämmelser om förmånsrätt enligt HB 17:6, som gäller för skogsvårdsavgifter och annuiteter, har vid ändringen i uppbördsförordningen till 2 § fogats ett moment 3 av det inne- hållet, att om den slutliga skatten delvis utgöres av skogsvårdsavgift eller annuitet, så skall uppkommande kvarstående skatt anses i första hand belöpa på sådan avgift eller annuitet. Motsvarande gäller beträf- fande ogulden del av kvarstående skatt och av sådan tillkommande skatt, vari ingår skogsvårdsavgift eller annuitet. I propositionen nr 189/1954 har detta exem- plifierats på följande sätt. Utgör exempel- vis den slutliga skatten 10.000 kr., varav 150 kr. avser skogsvårdsavgift och annui-

teter, och har den skattskyldige inbetalt 9.850 kr. i preliminär skatt, anses den kvarstående skatten på 150 kr. utgöra skogsvårdsavgift och annuiteter. Hade i exemplet såsom preliminär skatt inbetalats bara 9.500 kr. och inbetalas av den kvar- stående skatten på 500 kr. endast ett be- lopp av 350 kr., skall resterande 150 kr. anses belöpa på skogsvårdsavgift och an- nuiteter. Tillämpningskungörelsen har i anslutning härtill ändrats i 27 § i fråga om upprättande av restlängd. Där före- skrivs nämligen, att i restlängd beträf- fande kvarstående eller tillkommande skatt skall i förekommande fall anges storleken av den skogsvårdsavgift eller den annuitet å avdikningslån eller å för- skott för avlösning av frälseräntor, som ingår i den slutliga eller tillkommande skatten. På så sätt kan vid skatteindriv- ningen beaktas den förmånsrätt, som fö- religger för den del av skatten, som belö- per på avgiften eller annuiteten. Anteck- ningen i restlängden skall göras av posten i samband med upprättande av rest- längden.

För underlättande av debiteringen av skogsvårdsavgift har i 86 § taxeringsför- ordningen enligt ändringen nr 159/1954 föreskrivits, att i inkomstlängden skall antecknas uppgift om de värden å skogs- mark och växande skog, varå avgiften skall beräknas.

Stommar till inkomst- och debiterings- längder framställes nu av länsbyråerna i två tryckomgångar medelst avtryck av de i det tryckande registret ingående plåtar- na. I första omgången tryckes huvudskrif- ten av inkomstlängden och en avskrift. I andra omgången tryckes debiteringsläng- den samt den andra avskriften av inkomst-

längden. I det tryckande registret över fysiska personer finns inte plåtar för sådana personer, som äger fastighet i kommunen men är mantalsskrivna i annan kommun. Något egentligt behov har inte hittills förelegat av att i stommen till inkomstlängd erhålla redovisning av utom kommunen bosatta personer, som äger fastighet inom kommunen, eftersom sådana personer endast undantagsvis blir taxerade i den kommun, där fastigheten ligger. I vissa taxeringsdistrikt förekommer det visserligen att alla särskilda självdeklARATIONER, som avlämnas och avser fastigheter, registreras i inkomstlängden; i andra distrikt sker ingen registrering annat än av sådana, där kommunal taxering ifrågakommer.

Efter omläggningen av fastighetsbeskattningen — alltså fr. o. m. 1956 års taxering — kommer det att inom flertalet kommuner bli ett större eller mindre antal skattskyldiga, främst fysiska personer och oskifta dödsbon, som skall taxeras till kommunal inkomstskatt för garantibelopp för fastighet i annan kommun än hemortskommunen. Särskilt i kommuner med ett stort antal sommarbostäder, jaktstugor o. d. blir antalet skattskyldiga av detta slag betydande. Inom samtliga taxeringsdistrikt måste vid 1956 års taxering de personer, som äger fastighet eller del i fastighet i annan kommun än hemortskommunen, tagas upp i inkomstlängden för den kommun, där fastigheten är belägen. Detta kommer att medföra en hel del merarbete bl. a. därigenom, att sådana personer, som inom distriktet skall taxeras för endast garantibelopp för fastighet; måste tagas upp i inkomstlängden. För sådana skattskyldiga måste också de lokala myndigheterna skriva in namn och adress i debiteringslängden och också

skriva ut debetsedlar på slutlig skatt manuellt. För att minska det merarbete, som kan uppkomma för både taxerings- och uppbördsmyndigheterna i detta avseende, har utfärdats bestämmelser i syfte att utnyttja länsbyråernas tryckande register över fastigheter på så sätt, att plåtar över sådana fastigheter, som äges eller innehaves av fysiska personer och oskifta dödsbon, vilkas hemortskommun är annan än den, där fastigheten är belägen (s. k. utbofastigheter), skall kunna användas för framställning av stommar till inkomst- och debiteringslängder samt debetsedlar.

De nya bestämmelserna om fastighetsliggare och fastighetsplåtregistret m. m. avser anpassning till den beslutade omläggningen av fastighetsbeskattningen. Bestämmelserna återfinnes *dels* i förordningen nr 159/1954 om ändring i taxeringsförordningen, *dels* i kungörelsen nr 474/1954 med särskilda bestämmelser angående upprättande av mantalslängdens fastighetsliggare för åren 1955 och 1956, *dels* i finansdepartementets ämbetsskrivelse den 26 maj 1954 med vissa ändrade föreskrifter om de tryckande registren över fastigheter *och dels* i riksbyråns anvisningar till länsbyråerna den 13 juli 1954.

Föreskrifterna bygger på förslag av en inom finansdepartementet upprättad den 12 mars 1954 dagtecknad promemoria och innefattar i huvudsak följande.

Fastighetsliggaren över skattefria fastigheter slopas. Skattepliktiga och skattefria fastigheter skall upptagas i en och samma liggare i bokstavs- och nummerföljd enligt hittills gällande regler med det undantag att *skattepliktiga* fastigheter, som äges eller innehaves av svenska aktiebolag skall upptagas i en särskild av-

delning. Alla skattepliktiga fastigheter således, som äges eller innehaves av annan än aktiebolag, och alla skattefria fastigheter (alltså även svenska aktiebolags skattefria fastigheter) skall upptagas i en avdelning I och svenska aktiebolags skattepliktiga fastigheter i avdelning II. Om länsstyrelsen så förordnar (s. k. utboförordnande), skall fysiska personers och oskifta dödsbons utbofastigheter tagas upp i en särskild undergrupp i avdelning I.

Enligt bestämmelserna äger länsstyrelsen valfrihet mellan följande metoder för tilltryck i A-längder och å slutdebetsdelar:

Metod 1, intet tilltryck: erforderlig komplettering sker manuellt hos taxeringsnämndsordförande och lokala skattemyndigheter:

Metod 2, tilltryck efter manuell väljning: utboplåtarna ryttarmarkeras och utplockas för hand till ett särskilt register, som efter tryckning plockas in igen;

Metod 3, tilltryck efter maskinell väljning: utboplåtarna nockas. I detta fall får alla fastighetsplåtarna gå igenom tryckmaskin med automatisk väljare och de nockade plåtarna tryckes av;

Metod 4, utboförordnande: plåtarna för utbofastigheter, som äges eller innehaves av fysiska personer eller oskifta dödsbon, plockas ut och sättes i en särskild undergrupp i avd. I. Endast dessa plåtar genomgår tryckmaskinen.

Det är intet som hindrar att man beslutar t. ex. att intet tilltryck skall ske i vissa kommuner och att utboförordnande meddelas i andra.

Vilken metod, som skall väljas, synes få prövas ur olika synpunkter. För länsbyråerna är det fördelaktigt om utboför-

ordnande meddelas och alltså utboplåtarna ställes i en särskild grupp. Då underlättas nämligen tryckningen av inkomst- och debiteringslängder inte oväsentligt, eftersom bortval av vissa plåtar inte behöver ske. De lokala skattemyndigheterna, som dagligen har att handskas med fastighetslängderna, kan däremot finna, att den uppdelning av fastigheterna i två grupper, som skulle bli en följd av detta alternativ, skulle föra med sig vissa nackdelar. Längderna över fastigheter på landet har hittills varit uppdelade inte bara i två avdelningar — fastigheter tillhörande aktiebolag och sådana tillhörande andra — utan dessutom i ytterligare två avdelningar, i vilka enligt 10 § tredje stycket taxeringskungörelsen skall sammanföras sådana fastigheter, som äges eller innehaves av en och samma person. Att spalta upp fastighetslängden i ytterligare en grupp kan med hänsyn till de lokala skattemyndigheternas arbete särskilt i större kommuner befinnas mindre lämpligt. I görligaste mån bör den kamerala ordningen av fastigheterna i fastighetslängden lämnas obruten. Det torde också vara ändamålsenligt att man tager hänsyn till de olika kommunernas struktur vid bedömning av frågan om vilket system som är att föredraga. I kommuner, där ett stort antal fastigheter äges av utom kommunen boende personer, torde en nockmarkering vara förmånlig, medan i andra kommuner uppdelning i en undergrupp kan vara mest fördelaktigt.

Med hänsyn till dessa förhållanden är det nog ändamålsenligt att samråd äger rum med de lokala skattemyndigheterna så att man med beaktande av föreliggande omständigheter kan välja det system, som i olika områden kan anses mest fördelaktigt.

Sker utbrytning av utboplåtar till en

undergrupp av avd. I, uppkommer frågan hur denna undergrupp skall rubriceras dels i fastighetslängden och dels vid tilltrycket i inkomstlängden. I riksbyråns anvisningar synes man ha förutsatt att tilltryckningen i inkomstlängden skulle rubriceras "komm.tax." e. d. Denna rubrik synes emellertid mindre lämplig i fastighetslängden.

Om man inte kan finna på någon rubrik, som lämpligen kan användas både i fastighetslängden och inkomstlängden för denna grupp, kan man kanske prägla en plåt med olika rubriker, en rubrik att användas i fastighetslängden och en i inkomstlängden. Då kan man som rubrik i fastighetslängden ha exempelvis "Undergrupp jämlikt SFS 474/1954" och som rubrik i inkomstlängden "Skattskyldiga som taxeras endast enligt K. L." e. d. Om rubrikerna präglas på plåten på rad 1 för fastighetslängden och på rad 5 för inkomstlängden behöver man visserligen vid tilltrycket i inkomstlängden för denna plåt göra visst byte av tryckkudden, men tidsförlusten för detta arbete torde bli ringa. En sådan plåt kunde få följande utseende:

- rad 1: Undergrupp jämlikt SFS 474/1954
- » 2: Kommun: Församl.:
 - » 3: Tax.distr.:
 - » 4:
 - » 5: Skattskyldiga som taxeras endast enl. K. L.

Vid en utbrytning får enligt kungörelsen nr 474/54 bedömandet, om en fastighetsägare skall betraktas som härförlig till annan kommun eller inte, ske schablonmässigt med ledning av fastighetsplåtarnas uppgifter. Det är klart att om man skall gå efter adressuppgifterna kan fel uppstå, då exempelvis en person kan vara

bosatt inom kommunen fastän hans postadress ligger utanför. Man kan förfara så, att länsbyrån i de år 1954 tryckta förteckningarna över fastigheter förprickat de plåtavtryck, som upptager personer, vilka av postanstalten att döma är boende utom kommunen. Dessa förteckningar kan för granskning översändas till de lokala skattemyndigheterna. För ytterligare kontroll i detta avseende kan man möjligen överväga att sedan tilltrycken skett i inkomstlängderna översända dessa längder till de lokala skattemyndigheterna för erforderlig komplettering.

I den nyssnämnda promemorian uttalandes bl. a., att varje taxeringsnämnd borde i princip äga möjlighet att kontrollera *dels* att alla fastigheter i distriktet blivit upptagna i avgivna självdeklarationer, *dels* att varje persons fastighetsinnehav blivit riktigt uppgivet i deklarationen *och dels* att deklarerade fastighetsvärden vore riktiga. Genom omläggningen av fastighetsbeskattningen kom frågan om deklara-tionskontrollen delvis i nytt läge. Genom den särskilda fastighetsskatten som hittills utgått vore det sörjt för att skatt blev debiterad för varje i fastighetslängden uppförd skattepliktig fastighet. Fr. o. m. 1956 års taxering blir frågan, huruvida garanti-belopp för fastighet kommer att utgå eller inte, i huvudsak beroende av om en fastighet blivit upptagen i den skattskyldiges självdeklaration eller ej. Det framhölls också, att en fullständig avstämning av i självdeklarationer uppgivet fastighetsinnehav mot fastighetslängderna vore teoretiskt men inte praktiskt möjlig att åstadkomma och påpekades, att inom taxeringsnämnder, som inte verkställde den särskilda fastighetstaxeringen och därför inte hade tillgång till fastighetslängderna, kunde en avprickning i syfte att utröna om

alla fastigheter kommit med inte alls ske. 1950 års skattelagssakkunniga hade förutsett att taxeringsmyndigheterna till ledning vid beräkning av taxerad inkomst skulle få uppgifter om taxeringsvärden och att dessa uppgifter skulle kunna upprättas med anlitande av folkbokföringsavdelningarnas tryckande register men detta förslag avvisades i promemorian av kostnadsskäl och med hänsyn till den betydande arbetsinsats en på sådana uppgifter baserad effektivisering av kontrollen skulle kräva av taxeringsmyndigheterna.

Även om skattelagssakkunnigas förslag inte kan realiseras på grund av de i promemorian åberopade skälen, bör det dock såvitt möjligt sörjas för att taxeringsnämnderna beredes möjlighet att i görligaste mån kunna kontrollera att inga fastigheter tappas bort. Inom ramen för de resurser som står till buds torde en sådan möjlighet förefinnas åtminstone för sådana *lokala* nämnder som nu inte har tillgång till fastighetslängder, d. v. s. de fall, då i större kommuner finnes flera taxeringsdistrikt men alla fastigheter i kommunen taxeras i ett distrikt. I sådana fall har nog fastighetslängden hittills gjorts upp med alla fastigheterna i en följd för hela kommunen. Om man delade upp fastighetslängden i olika delar, en del för varje lokalt taxeringsdistrikt inom kommunen med inom distriktet befintliga fastigheter, får man möjlighet att utlåna delarna till de olika distrikten och taxeringsnämnderna i dessa distrikt har då möjlighet att verkställa den kontroll, som finnes erforderlig. Något hinder mot sådan uppdelning torde inte förefinnas. Fastighetsliggaren utgör ju en del av mantalslängden och enligt 13 § mantalskrivningskungörelsen upprättas, om delar av ett mantalsdistrikt tillhör skilda lokala taxeringsdistrikt, särskild mantalslängd för varje sådan del.

I den nämnda departementspromemorian har framhållits, att längdföringen torde bli ett problem huvudsakligast såvitt avser fysiska personer och oskifta dödsbon. Vad beträffar andra juridiska personer än oskifta dödsbon har uttalats, att antalet sådana skattskyldiga som i en kommun skall taxeras för enbart garantibelopp för fastighet torde bli relativt obetydligt. På grund härav har det inte ifrågasatts något tilltryck i B- och C-längderna av motsvarande art som i A-längderna. Enligt föreskrifterna skall således plåtar avseende skattepliktiga fastigheter, som tillhör aktiebolag, ekonomiska föreningar, kommuner och andra juridiska personer än dödsbo inte utbrytas eller nockas.

För att underlätta längdföringen för nämnderna i de taxeringsdistrikt, som handhar taxeringen av skattskyldiga, som skall föras i B- och C-längderna, kan man emellertid utnyttja det redan förefintliga plåtregistret över juridiska personer, som finns på länsbyrån sedan den tiden de mantalsskrevs. Dessa plåtar bör i görligaste mån aktualiseras med ledning av aktiebolags- och föreningsregister och andra uppgifter, som kan inhämtas, innan tryckning av stommarna till B- och C-längderna sker. Därigenom kommer med bolag, föreningar och andra som har sitt säte i kommunen och som kan förmodas bli taxerade såväl statligt som kommunalt. Men sådana juridiska personer, som äger fastighet i kommunen men har sitt säte i annan kommun, kommer inte med i längden, om inte ytterligare åtgärder vidtages. För att inte garantibeloppen för dessa juridiska personer tillhöriga fastigheter skall tappas bort kan man tänka sig, att man

på länsbyrån präglar särskilda plåtar för dessa. Man går alltså igenom fastighetsliggaren och när man kommer till en fastighet, som äges av någon, som skall taxeras i B- eller C-längden, präglar man en plåt för denne skattskyldige med angivande av fastighetens beteckning. Plåten insättes i registret över juridiska personer på vederbörlig plats efter de olika där befintliga kategorierna, föregången av en rubrikplåt om att taxering skall ske endast kommunalt. Innan plåten präglas måste man se efter att plåt för den skattskyldige inte redan finns i registret. Ett så upplagt register skulle tjäna till tryckning av stommar till B- och C-längder och det kan också användas vid tryckning av debiteringslängder och debetsedlar. Ett sådant förfarande skulle dels underlätta längdföringen för de särskilda taxeringsnämnderna och dels skulle det i viss mån eliminera risken för att garantibellopp inte skulle komma att påföras. Visserligen måste nämnderna i de fall, då deklaration inte avgivits, inhämta uppgift om fastighetsinnehavet och fastighetsvärdena, men arbetet underlättades dock betydligt därigenom att ägarens namn fanns tryckt i längden.

Man kan möjligen också taga i övervägande om man beträffande plåtarna i registret över juridiska personer rent av skulle prägla in taxeringsvärdet på fastighetsinnehavet. Detta borde i så fall präglas in på sådan plats på plåten att det kunde avskärmats vid tryckning av debetsedlar. Emellertid är nog ett sådant förfarande förenat med en del nackdelar. Taxeringsvärdena kan ju ändras och aktualiseringsarbetet i det avseendet blir nog både tidsödande och arbetskrävande. Vidare får ju plåtarna i längderna ett annat utseende än övriga plåtar och det kan

möjligen vid framtida forskning vålla en del huvudbry.

I detta sammanhang kan beröras spörsmålet om samägda fastigheter. För närvarande gäller i fråga om fastighet, som äges av flera personer, att varje delägare endast ansvarar för den del av skatten på hela fastigheten, som motsvarar hans andel i fastigheten. I princip bör därför för varje delägare utfärdas särskild debetsedel å skatten på hans andel i fastigheten. För att så skall kunna ske, bör fastighetslängden vara så fullständig, att den beträffande samägda fastigheter innehåller uppgift om samtliga delägares namn och adress samt envars andel i fastigheten. Som regel finns dock bara en av delägarnas namn angivet i längden. Övriga delägares namn och adress samt andelarnas storlek skulle alltså behöva utredas i varje särskilt fall.

1949 års uppbördssakkuninga har i sitt betänkande med förslag till vissa ändringar i uppbördsförfarandet berört denna fråga. De sakkunniga framhöll, att en konsekvent och fullständigt genomförd tillämpning av principen att varje delägare skulle erhålla särskild debetsedel ofta i praktiken skulle ge icke önskvärda resultat, t. ex. då makar hade gemensam lagfart eller då en fastighet förvaltades gemensamt för delägarnas räkning. En långtgående splittring av fastighetsskatten på små lotter medförde också olägenhet och överensstämde inte med strävandena att minska antalet småposter vid debiteringen.

Finansministern uttalade i prop. nr 100/1953, att det inte kunde anses omedelbart påkallat med en allmän översyn av äganderättsförhållandena på detta område. Pågående överväganden om fastighetsskat-

tens fortsatta bestånd utgjorde också ett skäl att låta anstå med en sådan allmän översyn, som måste medföra avsevärda arbetsinsatser och säkerligen också ofta inte komme att leda till avsett resultat på grund av att åtskilliga andelsägare torde vistas på okänd ort och att andelarnas storlek i många fall inte kunde fastställas. Det syntes tills vidare tillräckligt, att rättelse gjordes successivt och givetvis alltid, då de skattskyldiga yrkade att så skulle ske. De föreskrifter som kunde finnas erforderliga borde utfärdas i administrativ ordning.

Frågan om fullständigare redovisning av äganderättsförhållandena i fastighetslängderna har kommit i ett nytt läge genom fastighetsbeskattningens omläggning. Enligt nu gällande regler är fördelningen av fastighetsskatten på de olika andelsägarna en ren debiteringsåtgärd. Efter fastighetsbeskattningens omläggning blir det en taxeringsåtgärd att dela upp garantibeloppet på olika andelsägare. Möjligheten att, då fastighet äges av flera personer, av praktiska skäl debitera den kommunala inkomstskatt, som avser skatt på garantibelopp, på en person står inte längre till buds.

En följd av omläggningen blir alltså att taxeringsnämnderna i princip måste noga kontrollera att, beträffande samägda fastigheter, samtliga andelar redovisats i av de skattskyldiga avgivna självdeklarationer. En fullständig sådan kontroll skulle — för att kunna genomföras i praktiken — förutsätta att varje andelsägare vore med angivande av andelens storlek, redovisad i fastighetslängden. Därmed har ju frågan om en allmän översyn av äganderättsförhållandena och om komplettering av registren fått förnyad aktualitet.

Frågan har tagits upp i den promemo-

ria, som tidigare har nämnts. Där har framhållits bl. a., att en sådan översyn — förutom att den skulle kräva stora arbetsinsatser — likväl komme att bli så otillfredsställande att det inte kunde anses försvarligt att lägga ned kostnader på att genomföra en sådan översyn. Det vore dock lämpligt att vid 1957 års allmänna fastighetstaxering särskilt uppmärksammas de här ifrågavarande fallen och att längderna i möjligaste mån kompletteras med uppgifter om delägarnas namn och adresser samt andelarnas storlek.

Taxeringen för garantibelopp för fastighet torde i fall där en fastighet eller taxeringsenhet äges av en person inte komma att möta några svårigheter. Taxeringen bör ske med ledning av den skattskyldiges deklaration. Har fastighetsägare underlåtit att avlämna särskild självdeklaration torde man kunna förfara *antingen* så, att taxeringen sker med ledning av fastighetslängdens uppgift om taxeringsvärde *eller* också bör särskild självdeklaration infordras. Om vederbörande inte deklarerar ens efter anmaning synes man kunna utgå från att den person, som enligt fastighetslängden är ägare av fastigheten, är skattskyldig för garantibeloppet. Taxeringen bör också i sådant fall kunna ske med ledning av fastighetslängdens uppgift om taxeringsvärdet. Har meddelande inkommit från taxeringsnämnden i den skattskyldiges hemortskommun, skall givetvis innehållet i sådant meddelande beaktas.

Äges eller innehaves en taxeringsenhet av flera personer, torde som regel några svårigheter inte uppstå vid taxeringen. Taxeringsnämnden får följa den eller de avlämnade deklarationerna och i möjligaste mån kontrollera att garantibeloppet i dess helhet blivit deklarerat.

I vissa fall kan det dock inträffa att — där fastighet äges av flera utom kommunen bosatta personer — ingen av dessa avlämnar särskild självdeklaration. Anmaning att deklarerera bör då tillställas den person, som står namngiven i fastighetslängden. Här kan en viss tveksamhet tänkas uppstå bl. a. i fall, där en person trots anmaning inte deklarerar och utredning inte kan vinnas om hur stor andel i fastigheten han äger, liksom i sådana fall, där i avgivna deklARATIONER bara vissa andelar i en taxeringsenhet blivit redovisade och utredning inte kan erhållas om vem som är skattskyldig för övriga andelar. I promemorian erinras det i detta sammanhang bara om bestämmelsen i 51 § kommunal-skattelagen att skatteplikt till kommunal inkomstskatt i annan kommun än hemortskommunen inträder, då den beskattningsbara inkomsten går upp till minst 100 kronor.

Till sist kan med några ord beröras den inverkan omläggningen av fastighetsbeskattningen har på kommunernas skatteinkomster under några övergångsår.

Denna fråga har ventilerats i propositionen nr 93/1954 och föranlett vissa lagstiftningsåtgärder.

Under 1955 får kommunerna av staten fastighetsskatt enligt 1954 års fastighetstaxering och förskott på inkomstskatt, som beräknas på ett underlag, där gantibelopp för fastighet inte ingår. Kommunernas inkomster av skatt påverkas alltså detta år inte av omläggningen.

Under 1956 får kommunerna för första gången inte någon fastighetsskatt. Förskottet från staten på inkomstskatt beräknas då på 1955 års skatteunderlag och däri ingår inte garantibelopp för fastighet.

Under 1957 får kommunerna ett för-

skott, som beräknas på ett underlag däri garantibelopp för fastighet ingår. Avräkning sker detta år mot förskottet under år 1955 och därvid tillföres kommunerna ett belopp motsvarande fastighetsskatten. Detta år skulle alltså kommunerna få "dubbel" fastighetsskatt.

Under 1958 blir förhållandet detsamma som under 1957.

Fr. o. m. 1959 löper systemet normalt, d. v. s. förskott erhålles på ett skatteunderlag, däri garantibelopp för fastighet ingår, och avräkning sker mot ett tidigare erhållet förskott, som beräknats på ett skatteunderlag med inräknade garantibelopp.

Utan särskilda bestämmelser skulle alltså kommunerna under 1956 inte få vare sig fastighetsskatt i äldre mening eller förskott från statsverket som innefattar den av fastighetsskatte-reformen föranledda högre inkomstskatten. Däremot skulle kommunerna år 1958 få en extra skatteinkomst, som motsvarar ett års fastighetsskatt. För att undanröja dessa olägenheter föreslogs i propositionen särskilda bestämmelser av innebörd, att förskottet från statsverket under 1956 skall uppräknas med ett belopp motsvarande ett års fastighetsskatt.

Det framhölls i propositionen, att den extra skatteinkomsten för kommunerna under 1957 är föranledd av fastighetsbeskattningens omläggning. Denna omläggning motiverades som ett led i fastighetsskattens avveckling; att denna skatteform inte fullständigt avvecklades berodde främst på de ekonomiska svårigheter en sådan på en gång genomförd avveckling skulle medföra för kommunerna. Då det har syntts naturligt att kommunerna fonderar den extra skatteinkomsten 1957 för att använda den vid fastighetsskattens

framtida avveckling, föreslogs i propositionen bestämmelser, som förhindrar kommunerna att det år den extra inkomsten inflyter använda den för annat än fondering för nyss antytt ändamål.

Föreskrifter i ämnet har meddelats *dels* i lagen den 9 april 1954 (nr 153) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan kommunal samfällighets utdebitering av skatt för år 1956 *och dels* i lagen samma dag (nr 154) om skyldighet för kommun att avsätta medel till särskild skatteregleringsfond i anledning av fastighetsskattens omläggning.

I den förstnämnda lagen stadgas, att den utdebitering, som skall verkställas för att täcka medelsbehovet för år 1956, skall beräknas i förhållande till det antal skattekonor och skatteören, som svarar mot den vid 1955 års inkomsttaxering av taxeringsnämnd beräknade sammanlagda beskattningsbara inkomsten, med tillägg av ett belopp motsvarande 4 % av det sammanlagda taxeringsvärdet år 1955 å inom kommunen eller samfälligheten skattepliktig fastighet. Kommunen eller samfälligheten äger av statsverket såsom

förskott under år 1956 uppbära vad som enligt lagen beslutats till utdebitering för sistnämnda år. Nämnda förskott skall avräknas mot vad kommunen eller samfälligheten äger uppbära på grundval av taxeringen för inkomst under året efter det då förskottet utanordnats. Det åligger länsstyrelse eller, efter länsstyrelsens uppdrag, lokal skattemyndighet att lämna kommun eller samfällighet de uppgifter, som kan finnas erforderliga för iakttagande av vad sålunda stadgats.

Enligt lagen om den särskilda skatteregleringsfonden åligger det stad, köping, landskommun och landsting att verkställa avsättning till särskild skatteregleringsfond i anledning av fastighetsskattens omläggning med sådant belopp, att denna fond vid utgången av år 1957 uppgår till belopp ej understigande, vad staden, köpingen, landskommunen eller landstinget av statsverket under år 1955 uppburit på grundval av 1954 års fastighetstaxering. Avsättningen får fördelas på åren 1955, 1956 och 1957 eller också göras under något eller några av dessa år.